

Støj tvinger pædagoger til at bruge høreværn

Et stigende antal pædagoger går med høreværn på arbejdet. For mange børn på for lidt plads og dårlig akustik er grundene til, at pædagoger tvinges til at lukke støjen ude. Støjen giver stress, hovedpine og i særlige tilfælde tinnitus. Læger er også bekymret for børnene.

Af: Johan Rasmussen

Musikere bruger dem, når de går på scenen, og metalarbejdere bruger dem, når de tænder maskinen. Men nu bruger pædagoger også høreværn på jobbet.

Konflikter mellem børnene, skrig og skrål og mange børn på for lidt plads er en del af hverdagen for mange pædagoger. Støjen giver nogle pædagoger ringen for ørerne, mens andre er trætte og får hovedpine.

Flere pædagoger finder sig dog ikke længere i at gå på arbejde og blive udsat for støj. De får lavet professionelle høreværn, der lægger en dæmper på larmen.

I Storvorde Børnehave i den gamle Sejflod Kommune, der nu er en del af Aalborg Kommune, har alle i personalegruppen et høreværn. De bruger høreværnet i spidsbelastninger, for eksempel når der er mange børn samlet i et lokale om vinteren, og når børnene skal have tøj på i garderoben.

Storevorde Børnehave ligger i et område med mange tilflyttere, og børnehaven er derfor eftertragtet. Oprindeligt var børnehaven bygget til 60 børn, men nu er der 72 børn.

"Huset er fyldt op. Vi har 24 børn i hver gruppe, og der er ikke rum til fred og ro. For eksempel er der ofte meget larm i garderoben," siger miljømedarbejder Karin Vestergaard, der bemærker, at larmen er meget lavere i perioder med få børn.

Karin Vestergaard var for tre år siden på et arbejdsmiljøkursus, og der blev hun præsenteret for høreværn. Efter hun havde talt med kollegerne i børnehaven om støj og arbejdsmiljø, blev alle ansatte udstyret med et høreværn - og når nye kolleger bliver ansat, får de også et høreværn.

Storvorde Børnehave ansøgte det daværende Sejflod Kommune om tilskud til dækning af udgiften, og kommunen betalte halvdelen af udgiften til første hold høreværn.

"Konsekvenserne af støjen er, at vi bliver irritable og irettesætter børnene, og at vi bliver trætte i hovedet. Høreværnene bruges som forebyggelse, så vi undgår at få høreskader om 10 til 15 år," siger Karin Vestergaard.

Hårde gulve. Pædagogerne i Storvorde Børnehave er langt fra de eneste, som er begyndt at bruge høreværn. Anne-Dot Hertel er chef for Phonak Ear Care Systems, der producerer høreværn. For fire år siden var det sjældent, at pædagoger købte høreværn, men nu er tendensen stigende.

"Henvendelser fra pædagoger er tiltaget i de seneste tre-fire år, og nu får vi en henvendelse fra en institution cirka en gang om ugen," siger hun.

Anne-Dot Hertel kommer selv jævnligt på institutionerne for at tage mål på pædagogernes ører til høreværn.

"Jeg er målløs over at se, at nye børnehaver kan være bygget uden tanke på akustikken. Der er rå vægge og hårde gulve, og samtidig er mange børn samlet på lidt plads," siger Anne-Dot Hertel.

Hun mener, at høreværn er en nødløsning, som ikke kan stå alene.

"Vi skal tænke på støjen som et samlet hele, og det er vigtigt, at lydniveauet sænkes. Tænk på, at børnene skal være i støjen hele dagen," siger hun.

Blodtrykket stiger. Støj kan være sundhedsskadeligt, og derfor mener ledende overlæge på Høreklinikken under Odense Universitetshospital, Henrik Bo Poulsen, at det er grotesk, at lydniveauet kan være så højt, at pædagogerne går med høreværn.

"En konstant baggrundsstøj er stressende. Den kan få blodtrykket til at stige og giver hovedpinetendenser. Hvis du skal koncentrere dig for at høre, kan du ikke slappe af, og det

giver også træthed. Ofte er du ikke bevidst om, at støjen påvirker dig, men du kommer hjem og er irriteret og træt," siger Henrik Bo Poulsen.

Støjen er mindst lige så stressende for børnene, som den er for voksne.

"Børnene er mere følsomme, og det er ikke sundt for dem, hvis de skal gå i en konstant baggrundsstøj. Nogle børn bliver mere støjende, mens andre isolerer sig mere," siger Henrik Bo Poulsen.

Hovedpine. Danmarks eneste Børnehovedpine Center ligger på Glostrup Hospital, og der ser afdelingslæge Lise Lykke Thomsen med bekymring på udviklingen med høreværn i daginstitutionerne.

"Da pædagoger ikke er mere lydfølsomme end andre, kan det tyde på, at støjniveauet er for højt nogle steder. Børn kan på grund af deres lave alder have svært ved selv at give udtryk for, at støjen generer dem i deres dagligdag," siger hun.

På Børnehovedpine Centeret møder lægerne børn og unge fra hele landet med hovedpinesygdomme, og Lise Lykke Thomsen anser det for sandsynligt, at støjen er en medvirkende årsag til, at børn får hovedpine. En undersøgelse viser, at 60 procent af voksne patienter med spændingshovedpine fra hospitalsklinikker rapporterer støj som mulig årsag.

"Der findes på nuværende tidspunkt ikke lignende undersøgelser på børn, men vi har ingen mistanke om, at børn skulle være mindre påvirkelige af støj og larm end voksne," siger hun.

Mere plads. Miljømedarbejder Karin Vestergaard fra Storvorde Børnehave er enig. Hun mener, at børn og pædagoger burde have mere plads frem for at gå med høreværn.

"Der er alt for mange børn til vores lokaler, og det giver konflikter, når der ikke er plads til de store armbevægelser. Nogle dage kan godt være lange og stressende både for børn og voksne," siger hun.

Pædagogerne i Storvorde Børnehave har gjort flere andre ting for at dæmpe støjen. Der er sat lydabsorberende plader i loftet, der er sat dupper under stolene, plastickurve er byttet ud med kurve i flet, der er købt et decibel-øre, der lyser gult og rødt, når lyden er for høj, og samtidig har pædagogerne snakket med børnene om støj.

"Børn skal have lov til at larme, når de viser glæde eller bliver irriterede, men vi har snakket med dem om, at de også en gang i mellem skal være stille, og det er de lydhøre over for," siger Karin Vestergaard.

Uacceptabelt. Formanden for Familie og Socialudvalget i Aalborg Kommune, Mai-Britt Iversen (S), mener ikke, det er acceptabelt, at pædagogerne skal gå med høreværn i daginstitutionerne.

"Forholdene i Storvorde er ikke repræsentative for kommunen. Der er for mange børn i institutionerne, og det er klart, at der bliver mere støj, når der er flere børn på få kvadratmeter," siger hun.

Derfor bliver der bygget en ny daginstitution samt istandsat lokaler, som en børnegruppe kan rykke over i.

Sådan kan støjen påvirke dig

- . Går ud over kommunikationen
- . Gør dit arbejde vanskeligere
- . Du bliver mere træt
- . Du får hovedpine
- . Du har svært ved at koncentrere dig
- . Du sover dårligt
- . Du får stress
- . I værste fald kan du få en høreskade og/eller tinnitus

Kilde: Arbejdstilsynets Arbejds miljøvejviser for Dag- og Døgninstitutioner for Børn og Unge, 2007.

Hvad er et høreværn?

Formstøbte høreværn, som er lavet af medicinsk silikone, formes efter brugerens ører. Et lille filter forhindrer, at høje lyde trænger ind i øret, men lukker almindelig lyde igennem.

Få hjælp på nettet

I Branchevejledningen om støj i daginstitutioner kan du få gode råd om, hvordan støjen sænkes ved at:

- Ændre bygningen og de enkelte rum
- Ændre eller erstatte inventar
- Ændre pædagogikken og måden arbejdet tilrettelægges
- Få flere kvadratmeter pr. barn.

Branchevejledningen kan hentes på www.bupl.dk (se under arbejdsmiljø)

Arbejdstøj i dag

Pædagogerne i Storvorde er ikke ene om at føle sig generet af støj. Det er et generelt problem på institutionerne, viser den såkaldte Nationale Arbejds miljøkohorte. Ifølge den seneste undersøgelse, som stammer fra 2005, mener over 80 procent af pædagogerne i daginstitutioner, at de er udsat for høj støj en fjerdedel af deres arbejdsdag. Dermed er pædagoger den faggruppe, der føler sig mest udsat for støj på jobbet - længere nede på listen ligger blandt andre maskinarbejdere, betonelementfabriksarbejdere og bygningsarbejdere. BUPL lavede i 1998 en undersøgelse af den gennemsnitlige baggrundsstøj i vuggestuer, børnehaver og SFO'ere. Resultatet lå på mellem 79,9 db og 81,6 db. Ifølge Arbejdstilsynet kan der være risiko for høreskader ved en gennemsnitlig baggrundsstøj på over 80 db igennem mange år.

Jan Gybel Jensen, der er specialkonsulent i støj i Arbejdstilsynet, siger, at de Arbejdsmedicinske Klinikker kun møder få pædagoger med høreskader og tinnitus.

"Selv om man ikke får høreskader, er den generende støj et reelt problem for dem, som bliver udsat for den. Man bliver træt i hovedet, og støjen påvirker ens livskvalitet," siger Jan Gybel Jensen.

Arbejdstilsynet har sat støjen øverst på dagsordenen frem til 2010. Regeringen og Arbejds miljørådet har sat et mål om, at der skal ske en reduktion i antal ansatte, der er udsat for generende støj med 10 procent i 2010. Tilsynsindsatsen vil blive styrket, tilsynsførende vil blive efteruddannet, og der vil blive givet flere påbud.